

וקראת

לשבת פגוג

עבית מדרשו של הגאון רבי אלעזר זאב רז שליט"א

פרשת מטות

כד תמוז תשע"ו

שבת מברכין

משלהן גבוה

דע את עצמך

"ושמע אישה ביום שומעו והחריש לה" וגו' (ל, ח)

רבנו אליעזר פאפו זיע"א מביא מעשה, כי היה אדם אחד אשר בא רעהו וחרפו וגדפו ולא הקפיד ולא ענהו דבר, ויאמרו לו אחוזת מרעיו למה תחריש על חרפת נבל. ויאמר להם: הלא תדעו כי שנים עומדים למולי ומשתיקים אותי בעל כורחי, הלא המה: הגאון והענוה. הגאון אומרת: "אינו לפי כבודך להשיב תשובה לאיש שפל אנשים אשר כמוהו, הניחו לו כאשר יחרץ כלב לשונו". והענוה אומרת: "יותר ממה שאמר לך יש בך לפי רוב שפלותך וראוי לך להיות מן הנעלבים". כל זה הביא מורה דרכנו הרב ז"ל בספר דן ידן (עמוד תלא).

ועל פי זה ביאר "עשה לך רב" - פירוש שתהיה גדול בעיניך, "וקנה לך חבר" - קנה להיות רך כקנה שזה מצד הענוה, והעיקר "הוי דן כל אדם לכף זכות", כי לא מלבו אלא ה' אמר לו קלל. או שהאמת איתו, או שדרך איש ישר בעיניו. עד כאן דבריו.

נמצא, שעל ידי שמקבל בשתיקה, זהו מדרכי הענוה גם כן, והוא בכלל "הנעלבים ואינם עולבים" וכו'. שרבותינו (בגמרא גיטין לו) שבחו אותם עד מאוד, שעליהם נאמר "ואוהביו כצאת השמש בגבורתו".

והנה מלבד מעלות הנזכרים, יש כאן דבר נוסף: כי בדרך כלל "דרך איש - ישר בעיניו" וסובר שהוא בסדר "ואין רואה נגעי עצמו". והיה כאשר בא אדם ופוער פיו נגדו, יתכן מאד שמקצת מן הדברים אינם צודקים כלל! ואז כאשר הוא מקבל על עצמו שתיקה, אזי יש תועלת, כי לפחות ישית לבו לדברים הנכונים אשר המעליב אמר לנגדו, ויתעורר לתקנם. מה שאין כן כאשר משיב גם הוא מלחמה שעה, אזי לא רק דברים שאינם צודקים נגדו, הוא בודאי יבזז לו, אלא אפילו דברים הצודקים נגדו, הוא כמתעלם וכאילו אינם, ואין זוכה לתקן את עצמו.

ורבותינו אמרו דבר עצום (כלה רבתי פ"ד הט"ו): "אהוב את המוכיחך ושנא את המכבדך." כי עי"ז אתה שם ליבך לתקן מעותך ולא הולך שולל עם מחדליך.

וזה שנאמר "מבטא שפתיה אשר אסרה על נפשה ושמע אישה ביום שמעו והחריש לה" - היינו כששומע בעל השמועה "איסור" בזיון, והוא מחריש ושותק ומקבל את העלבון. ואז "וקמו כל נדריה" - כלומר שם לב לדברים הצריכין תיקון וצודקים ומתקנם בהם. "ואסרה אשר אסרה" - כל הדברים שפגעו בו מקבלם וסופגם ואין משיב עליהם, "יקומו" - יתקונו.

וה' יתברך ברחמיו יזכנו להיות שלמים במידות ובדעות ולראות במעלת כל אחד מישראל. אמן.

שבת שלום ומבורך!

דבר העוזרך

בשבוע הבעל"ט יחול יום פטירתו של צדיק יסוד עולם, קודש הקודשים, אשר הושיע את עם ישראל עשרות בשנים על ידי תפילותיו וברכותיו, המלובן כ"ק מרן רבינו אלעזר אבוחצירא זיע"א אשר נלקח מעימנו בעיצומם של שלשת השבועות שבהם עם ישראל מתאבלים על חורבנה של ירושלים תובב"א.

זיכני ה' להכנס אל הקודש פנימה אל כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א כמה וכמה פעמים כשהתלוותי אל כבוד מורנו הרב שליט"א (אשר רבינו אלעזר זיע"א אהב אותו אהבת נפש), והיה מאציל עלינו מברכותיו המפורסמות, והיו פניו זורחות ומאירות כמנורת הקודש, והרגשת קדושה אדירה היתה אופפת את הבאים אצל הצדיק, והרהורי תשובה רבים נעשו על ידי השהייה שם.

וידוע בקרב חסידיו ובאי ביתו כי כאשר היה רבינו זיע"א מברך ואומר "שהכל יהיה בסדר..." וכדו' ברור הדבר כי בודאי יתקיימו דבריו ולא ישובו ריקם כלל ועיקר. והיציאה מן הצדיק תמיד היתה בהרגשת וביטחון וודאי הישועה כבר בפתח.

אשרי אשר חזה פניו...

אולם בעוה"ר לא זכה דור יתום זה שימשיך רבינו זיע"א להיות בקרבנו, ויעל רבנו הקדוש בסערה השמימה למתיבתא דרקיעא. יהי רצון שימשיך להגן על עמו ישראל מן השמים כמו שעשה במשך כל ימי חייו ונזכה בקרוב לגאולה השלימה בבנין ציון ובית המקדש במהרה בימינו אמן.

ירושלים
הדלקת נרות: 19.23
(לנוהגים 40 דק': 19.03)
צאת שבת: 20.13 ר"ת 21.06

תל אביב
הדלקת נרות: 19.21
צאת שבת: 20.11
רבנו הם: 21.04

באר שבע
הדלקת נרות: 19.21
צאת שבת: 20.11
רבנו הם: 21.04

המוֹלֵד ביום רביעי
בשעה: 12:14 21 חלקים
ראש חודש מנחם אב ביום שישי הבעל"ט

סדר תיקון חצות בבין המצרים

שאלה: מה אומרים בתיקון חצות של בין המצרים.
תשובה: המנהג לומר "תיקון רחל", אך כבר העיר החיד"א ביוסף אומץ (סימן כא) שהעיקר להתאבל ולא התיקון, אכן נהגו לומר "תיקון רחל", ולא תיקון לאה. וע' מעשה אליהו (אות קצג).

תפירת בגדים בבין המצרים

שאלה: האם מותר לתפור בדים להופכם לבגדים חדשים בבין המצרים.
תשובה: אין איסור וחומרא בדבר אלא מ"ח אב. אבל לפני כן מותר, וכמבואר בסימן תקנא ס"ז.

שואל ומשיב

שבחו של צדיק

כ"ק אדמו"ר
רבנו אלעזר אבוחצירא זיע"א

מתוך הספדו של תלמידו ומקורבו
הגאון רבי אלעזר זאב רז שליט"א
אשר נשא במלאות שלושים לפטירת אדמו"ר זיע"א

דהנה תיבת עי"ן עולה בגימ' ק"ל, ופעמיים עי"ן גימ' ר"ס, עם תיבת "מוח" עולה ש"ח כמנין "אלעזר". ששני עיניו ומוחו היו כל הזמן בקדושה.

נדבר מעט בשבחו של צדיק - רבנו אלעזר אבוחצירא זצ"ל, ומהנהגותיו בקדוש, ונראה מה נוכל ללמוד ממנו.

בברית המילה שלו רצה אביו לקראו בשם מסויים, והקדים סבו הבבא סאלי זיע"א ואמר: "אלעזר". אמר לו רבי מאיר רציתי שם אחר, ענהו הבבא סאלי: "זכי אינך רואה את רבי אלעזר בן רשב"י עומד כאן".

קדושתו

מורנו ורבנו רבי אלעזר זיע"א היה קדוש עליו, ונהג בפרישות יתירה ובקדושה עצומה. לא אכל בשר שנים רבות, אבל לאחרים היה אומר שכן יאכלו בשר. היה מתענה כל ארבעים יום של אלול ועשרת ימי תשובה, ובכל זאת מקבל קהל כרגיל. ובמשך היום היה עטור בטלית ותפילין. וגם במשך השנה לא היה ישן יותר משעה וחצי.

גדולתו בתורה

ועם זאת היה גאון עצום בתורה. חבריו מספרים שעוד בימי בחרותו היה מגיע לישיבה ושוקד על תלמודו במשך שש שעות רצופות בלי לזוז ממקומו. וכך במשך כל השנים תמיד היה מתמיד בשקידה עצומה. ומידי ליל שבת אחר הסעודה, כשדרך העולם להתעייף וללכת לישון, היה הוא לומד כל המדרש רבה על פרשת השבוע.

כשהייתי יושב עמו היה מדבר אתי בדברי תורה, והיה מגלגל את כל התורה כולה, גמרא מפה, רמב"ם מפה, שו"ע מפה, ראשונים ואחרונים הלכה ואגדה, בגאונות עצומה. אבל היה מסתיר את הכל והיה בעיקר יודע בקדושתו. סיפר לי מישהו שפעם אמר לו רבנו: "אם תשב ותלמד אז תתקדש". גם אמר: "שזה סוד כל ההצלחות".

קדושת העינים

מעל הכל היה נודע ב"קדושת העינים" שלו. שהיתה להפליא, כנודע. וזה עוד מצעירותו ממש, כשלמד בפורת יוסף בצעירותו, ואני למדתי כמה כיתות מתחתיו שם, היה מגיע מבית אביו באשדוד לישיבה ברכב עם חלונות מכוסים בכדי שלא יראה מה יש בחוץ. ופעם היה יושב ולומד ופתאום צעק: אשה, אשה, בדקו ולא מצאו עד שראו שבבנין הישיבה בקומה עליונה נמצאת אשה. וזה הפריע לו מעומם קדושתו. וסיפר הרב גרוסמן שליט"א שפעם נסע עמו במטוס, ושעות ארוכות לא הרים הרב את עיניו. ופעם בהיותו בשדה התעופה הגיע עת הבקורת ובקשה האשה שם שסיר המסוה ואמרו לה שהרב לא מסתכל ושלא מסתכלים עליו והניחו לו. ומיאנה. והזהירוה שזה מסוכן בשבילה, והיא לא שעתה לדבריהם והסתכלה בו להשוות לתעודת הזהות, ויהי כאשר עבר הלאה פתאום צעקה שאינה רואה בעיניה. עד שבקשה סליחתו.

פעם שאל הגאון רבי מרדכי אליהו זצ"ל את בבא סאלי זיע"א "איך זכיתם לכח הזה שברכותיכם מתקיימות", ענהו הבבא סאלי בענה: "זכות אבות". אמר לו הגר"מ: "גם לנו יש זכות אבות" (אביו היה הגר"ר סלמן אליהו בעל "כרם שלמה" על עץ חיים). אמר לו הבבא סאלי: "קדושת הפה וקדושת העינים".

מעשיות נוראים

וכזה היה רבנו זצ"ל, שהיה שומר עיניו בתכלית, ולא הרימם החוצה. וכך זכה שברכותיו ותפלותיו עשו פירות, והיו מתקבלות, ונתקיים בו: "ותגזר אומר ויקם לך", שהיה אומר דבר נגד המציאות והיה נעשה כדבריו. ופעם לפני כעשרים שנה אמרו לאחותי תחי' כי העובר שלה בלי ראש רח"ל ורצו שתפיל חלילה, בצר להם הלכו אצל רבנו זצ"ל, ואמר להם יש לה ראש ולא תשמעו להרופאים, ובי"ה ילדה בת בריאה ויש לה ראש, וכבר התחנתה ב"ה.

ואחד הנוכחים כאן, סיפר לי כי היה לאשתו בעיה רפואית לפני כמה שנים ואמרו הרופאים שצריכים לנתחה, והוא רגיל ללכת לרבנו, והלך אליו, אמר לו הרב תגיד לרופאים שהיא לא צריכה ניתוח ורק שיתנו לה אנטיביוטיקה, חזר לאשתו ואמר לה שתאמר כך לרופאים, והרופאה שלה אמרה: מה יודע הרב מבאר שבע מה שאנחנו רואים פה שיש בעיה קשה. בכל זאת הסכימו לעשות לה צילום נוסף, ובאמת ראו שאין זה כמו הצילום הקודם, וחלף הכל. יכול להיות שהיה משהו, אבל הדיבור שלו היה משיפע על הטבע כי צדיק גוזר והקב"ה מקיים. ועלה בדעתי שזה רמוז בשמו של רבנו:

ביטל כמה גזירות

רבנו יהודה פתיה זצ"ל, שהיום כ"ז אב הוא יום פטירתו, כתב בספרו מנחת יהודה על פרשת השבוע ראה: ונתת את הברכה על הר גריזים ואת הקללה על הר עיבל. יש לרמוז בפסוק זה את שמות ארבעה צדיקים שמתו בעטיו של נחש (ב"ב ז). שהם: עמרם, וישי אבי דוד, ובנימין, ולוי. וזה שרמז ואת הקללה של אדם הראשון על הר עיבל - ר"ת עמרם ישי בנימין לוי. ע"כ. חשבתי שרמזו כאן גם ענין פטירתו של רבנו רבי אלעזר אבוחצירא זצ"ל, שנהרג בצורה טראגית ופתאומית ובזמן שרבים צריכים לו, וכנראה שמשמים כללו במיתתו את כל זאת כדי לבטל מעלינו גזרות קשות רח"ל, אבל לולי כן היה יכול להשאר עמנו עוד. וזהו "הר עיבל" (בלי יו"ד. עה"כ) גימ' אלעזר. שנפטר משום ואת הקללה, כי מפני הרעה נאסף הצדיק. וזכותו תגן עלינו.

ללמוד מדרכיו

מורי ורבותי! הרבה יותר ממה שאמרתי לפניכם יש על לוח לבי, אבל מקוצר הזמן לא נאריך עוד רק נראה מה אנחנו נוכל לקחת לעצמנו מהנהגותיו ודרכיו של רבנו, להיות כמוהו ממש איננו יכולים אבל לפחות כ"א יקח דבר אחד מדרכיו.

בתשובות הגאונים (שערי תשובה סימן קעח) כתוב: אלו עשרה מילי דחסידותא שהיה נוהג בהם רב, ואחריו לא יכלו כולם להחזיק בהם וכל אחד ואחד מהם החזיק באחד מהם: חד. דלא הוה מסגי ארבע אמות בקומה זקופה, ונהיג רב יאודה אחריו: שנית. דלא הוה מסגי ארבע אמות בגלוי הראש, ונהיג רב הונא אחריו: שלישית. דקיים שלש סעודות כל ימיו בשבת, ונהיג ר"נ אחריו: רביעית. וחמשיית שלא היה מביט לצדדין ואפילו לפניו, דאמר שימי וכו' אלמא עד דשמע קליה לא ידע, ונהיג רב יוסף ורב ששת אחריו ולא יכלו לעמוד בה עד שסימו את עיניהם: ששית. כד הוה עייל לבי מדרשא הוה מקיף ולא הוה פסע ועייל קמי רבנן דלא מטרח צבורא ונהיג ר' זירא ואביו אחריו: שביעית. דלא הוה אכיל מסעודת הרשות משום חלב ודם וגיד הנשה: שמינית. דכל דקפיד עליה אזל איהו לגביה ומפייס ליה ונהיג רב זוטרא בריה דרב נחמן אחריו: תשיעית. שהיה רגיל תדיר בתפילין ונהיג רב ששת אחריו: עשירית. שהיה קולו ערב והיה רגיל לירד לפני התבה ולהיות מתורגמן לרבנו ולכל מי שצריך. ע"ש. הרי רבותינו לא יכלו לקחת הכל אלא רק דבר אחד וכך אנו נעשה.

רבנו זצ"ל נזהר מאד בשמירת העינים, ולכן היו עיניו רואות למרחוק, בפעם האחרונה שהייתי אצלו (בי"ג תמוז השנה) הבאתי לו מכתב שרשומים בו כמה דברים, והרב לא פתח את המכתב אלא היחיו על השלחן לפניו כשהוא סגור, וענה לי על הדברים הכתובים בו לפי הסדר, על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון. עני ראו. וכך היה יודע להדריך אנשים בדברים שלא ראה מעולם, ובמקומות שלא דרך אף פעם. והכל מכח קדושת עיניו.

ואגב, בסיום הפגישה אמר לי לבא אליו שוב, ובעוה"ר לא זכיתי לראותו שוב. אבל היה בדעתי ללכת אליו לציונו הקדוש ביום ששי, ובלי ששי באשמורת ראיתיו בחלומי, ניגש אלי ומושיט את ידו אלי, בדיוק בצורה שנהג בחייו, ואומר לי "שלום עליכם". ואיך. ויהי לפלא. הנה כי הצדיק יודע גם אחר פטירתו הכל, וידע שבדעתי לבא אצלו, ומאת ה' היתה שאחר תפלת שחרית בא אחד מהקהל ולקחני ברכבו לציון הקדוש הלך ושוב].

זהירות מנסינות הדור

בדורנו הגיעו הנסינות עד לכיסו של האדם, כי יש בעוה"ר פלאפונים שאפשר ליפול מהם לשאול תחתיות. ואני יודע על מקרים קשים ונוראים, ועל נפילות רחניים שאירעו לאנשים ולבחורים מכח "גלישה" למקומות לא טובים חלילה, ואברך שאי אפשר לו בלי פלאפון, שיחזיק רק פלאפון כשר, אבל בחורים ונערות למה צריכים פלאפון בחינם אפילו כשר. וגם להזהר מרעת האינטרנט, אשר רבים וטובים חללים הפילה, וגם אלו שבאמת כוונתם לצורך עבודה אבל בסוף חלילה יכולים ליפול ולגלוש בלבי קום, ח"ו.

הנה להיות רבנו אלעזר אבוחצירא זצ"ל לא נוכל בקלות, אבל לפחות לא ללכת חלילה למקומות שמתקלקלת הראיה, ולא להסתכל בכלים ומכשירים כאלו שבכחם לקלקל המח והמחשבה. ומה גם הורסים את צביון הבית ואת שלום הבית ח"ו, ועוד כהנה וכהנה. ולא כדאי שבשביל הנאה של רבע שעה לאבד חיי עולם חלילה וחס. גם בהליכה ברחוב, לא להביט אנה ואנה, כי חלילה יכול להכשל במראות נגיעים, ומו"ר רבי יהודה צדקה זצ"ל טרם צאתו לרחוב, היה נוגע באצבעותיו בעדשות המשקפיים בכדי לטשטש את הראיה. וממנו נלמד חובת הזהירות בה.

ובכן, כל אחד יזהר בזה ויקדש את ביתו ואת עיניו, וכך נלמד מדרכי הקודש של רבנו זיע"א, וזכותו תגן עלינו ועל כל ישראל, ויפר ה' עצת אויבנו ויקלקל מחשבותם, ונזכה במהרה לגאולה השלימה. אכ"ר.

*נכתב במוצ"ש על ידי אחד השומעים ולפי הבנתו